

SPECTACOLE

Margareta BĂRBUȚĂ

Un risc asumat: „Numele trandafirului”

Așteptat îndelung și intens mediatizat, spectacolul *Numele trandafirului* a fost, în sfârșit, prezentat publicului în deplină legalitate. Legalizarea, simplă problemă de copyright a costat câțiva ani buni de eforturi și acceptarea-dezlegarea dată de autor a însemnat o eliberare, ca o naștere după o prea lungă gestație.

A fost cu adevărat un eveniment, pentru că aducerea pe scenă, în fața unui public larg, a unei opere de asemenea anvergură, celebră în lumea întreagă, tradusă și publicată în milioane de exemplare, este un gest cultural. Autorul, celebrul semiotician Umberto Eco, autorul a nu mai puțin celebrei *Opere deschise*, al *Tratatului de semiotică generală*, al altor cărți de notorietate mondială, ca și al celui alt roman, *Pendulul lui Foucault* – cărți traduse și la noi – nu mai are nevoie de nici o prezentare. Iar faptul că, după multe demersuri și contacte, a acceptat această transpunere scenică a romanului său vorbește în favoarea celor care s-au încumetat să o realizeze, începând cu Grigore Gonța, autor al dramatizării și regizor al spectacolului.

Grigore Gonța cred că era conștient de riscul imens pe care și-l asumă: de a reduce la o singură dimensiune acest colos literar, amestec de ficțiune și istorie, conglomerat de

citade culturale, reflecții filosofice, structuri romanesti, fiind totodată polițist, „gotic”, istoric, ideologic și alegoric, cum îl definea un comentator. Riscul a fost de a-i nemulțumi pe toți aceia care vor judeca opera scenică în raport cu opera literară de la care porcede. A îndrăznit, totuși, bizuindu-se pe dragostea sa pentru teatru și pe instinctul său teatral, pe respectul său imens pentru opera lui Umberto Eco, pe dorința sa fierbinte de a aduce această operă în fața spectatorilor. Și a ales structura polițistă a romanului, drumul spre adevăr al părintelui Guglielmo din Baskerville.

Acesta este și spectacolul: între impresionanta liturghie de la început, care ne introduce în atmosfera de sacru și mister a mănăstirii și incendiul final, care pune parcă un punct de suspensie misterului abia dezlegat, se desfășoară căutarea adevărului, din enigmă în altă enigmă, până la revelația finală, cheia marelui mister: otrava mânăită de diabolicul Jorge, custodele Bibliotecii, pentru a-i ucide pe toți cei care se apropiau și încercau să descifreze o anumită carte. E vorba de partea a doua a *Poeticii* lui Aristotel, dedicată comediei și râsului, ca forță eliberatoare a omului, a omenirii. Acest drum spre adevăr construit de dramatizatorul-regizor cu logică și consecvență, spectacolul

constituindu-se într-un șir de dialoguri-interogatorii conduse de Guglielmo, acest Sherlock Holmes al evului mediu, cu o logică riguroasă și fină perspicacitate. Nici nu se putea găsi pentru acest personaj un actor mai potrivit ca Radu Beligan, uimitor prin tinerețea sa spirituală, amestecul de umor și gravitate cu care creează personajul. Îi ține bună companie tânărul Mihai Călin, interpret inteligent și sensibil al discipolului Adso.

E adevărat, șirul lung de dialoguri, în care mai mult se povestește decât se arată, înlocuirea dramaticului prin narațiune riscă să dea un aer de monotonie spectacolului, dar calitatea actorilor, grija pentru rostirea textului, logica acțiunii țin treaz interesul spectatorilor, cred eu.

Acțiunea se desfășoară în decorul monumental și sugestiv, creator de atmosferă sacră, realizat de Mihai Mădescu, în costumele create cu pricepere, cu gust, cu simțul proporțiilor de Luana Drăgoescu și pe fondul muzical compus de Anton Șuteu, în aceeași gamă generală a sacrului. Dar trecerea actorilor-personaje de pe scenă în sală, prin mijlocul publicului, întinde o punte între sacru și profan, între evul mediu de pe scenă și lumea contemporană, implică publicul nu numai în căutarea adevărului, ci și în mesajul de condamnare a unei lumi întunecate,

în care o carte despre răs putea fi aducătoare de moarte.

Din foarte numeroasa distribuție s-au distins în mod deosebit Gheorghe Dinică (Chelarul Remigio), Valentin Uritescu (Salvatore), Mircea Albulescu (Bernardo), Costel Constantin (Aymar), Ion Cojar (Jorge), Constantin Dinulescu (abatele Abbone) și alții, participanți devotați la acest act de cultură, care rămâne ca atare un eveniment al stagiunii.

Teatrul Național București.
“Numele trandafirului”,
dramatizare de Grigore Gonța după romanul lui Umberto Eco. Regia: Grigore Gonța.
Decoruri: Mihai Mădescu.
Costume: Luana Drăgoescu.
Muzica: Anton Șuteu.
Distribuția: Radu Beligan, Mihai Călin, Constantin Dinulescu, Gheorghe Dinică, Ion Cojar, Alfred Demetriu, Alexandru Georgescu, George Motoi, Matei Gheorghiu, Bogdan Mușatescu, Valentin Uritescu, Grigore Nagacevschi, Doru Roncea, Eugen Cristea, Tomi Cristin, Costel Constantin, Igor Bardu, Dragoș Ionescu, Mircea Cojan, Andrei Duban, Silvana Ionescu, George Sârbu, Liviu Crăciun, Mircea Albulescu, Andrei Ionescu, Răzvan Popa. **Data premierei: 11 noiembrie 1998.**

